

Hallen, Hössö Mellangård.

Av Ingolf Berg, Lidingö
oktober 2018, REV 2024.

Hallen nämns i husförhörlängden på 1830-talet och är beläget på en höjd söder om Brevik och är idag (2018) den äldsta torpstugan på Hössöhalvön. Fågelvägen är det en knapp kilometer från Hagstad Norregård. *”När man beträder gårdsplanen stannar man i djup beundran för den betagande syn som här möter ögat. Åsnens glittrande vatten med vikar och många öar ligger nedanför stugan. Man slås även av de vedermödor som legat bakom alla stengärdsgårdar och stenhögar.”*¹

Hallen – stugan byggd 1832. Foto från 1992 men trappa utomhus till höger för loftet. Farstun är tillbyggd omkring 1990. Stugan revs 2023 efter nästan 200 år.

I kartmaterial m.m. från 1838, vid privatiseringen av häradsallmanningen, anges att *”det skattelagda kronotorpet Stenvik (ska rätteligen vara Hallen) åbos av Jonas Krok², som inom loppet av 6 år (dvs. från år 1832) uppfört stugubyggnaden om 16 alnars längd, 10 alnar bred och 5½ aln hög av timmer som tagits på torpets ägor. Stugans tak var täckt av näver och stickor. Huset var inrett till stuga, kök och förstuga, samt ett rum på andra våningen ovanför stugurummet. Ladugården var 20 alnar lång, 8 alnar bred och 4½ aln hög, uppförd av eget*

¹ Beskrivning i Kalvsviks hembygdsbok 1949.

² *”Jonas Krook i i Stenvik (ska vara Hallen) utmärkte sig alltid med ett gott uppförande”* uttalades vid privatiseringen av allmanningen 1838.

virke och täckt med halmtak och intredd till fähus, fårkätte samt foder- och sädeslada. Ladugårdsbyggnaden var byggd i sten till 6 alnars längd och 3½ aln bredd. Det fanns därutöver en ängslada 7 alnar lång, 8 alnar bred och 3½ aln hög täckt med halm”.

Släktbild från Hallen - sittande från vänster Jonas³ (f. 1846 och blind), Magni (oäkta son till Britta) och Britta med förklädet. Bilden tagen på 1930-talet nedanför stugan med fantastisk utsikt över Åkavik.

På 1880-talet bodde f.d. torparen, inhyses Johan Johansson (1820 - 1905) och hans hustru Elin Petersdr. (f 1811 i Skärvudde) samt barnen ogifta torparen Jonas Jonasson (1846-1937) som övertog torpet 1881 efter föräldrarna, Anna Katharina (f 1848), Peter Johan (f 1850 flyttade ut 1869), Britta Stina (f 1852) och hennes oäkta son Johan Magni (f 1881), Magnus (f 1854) och Eva Maria (f 1866). Jonas, Anna och Britta var ogifta och blev kvar på Hallen tillsammans med Johan Magni medan Eva flyttade till Krokstorp i Skatelöv. Jonas dog 1939 i Stenvik, 93 år gammal och Johan Magni också i Stenvik år 1942.

1886 hade torparen Johan Jonasson att fullgöra 156 mansdagsverken och hans hustru 40 i Vevik. Därutöver betalades 10 kronor i fiskearrende vid Sundet. Arrendet uppgick till 165,50 kronor.

Torparen på Hallen hade att utföra två dagsverken per vecka i Vevik. Stugan finns fortfarande kvar och utgjorde från slutet av 1940-talet jaktstuga för Torne Gård under många år. Stället betades med får. Det uthyrdes som sommarstuga från 1960-talet.

³ Hans far var Johan Jonasson (1820-1905)

Stenkällaren i Hallen. Foto 2007 av Ingolf Berg.

Torpare i Hallen

- Huset uppfört år 1832 av fd. dragonen i Kalvsvik Tjugoboda, Jonas Krook f 1779 i Herråkra och Sara Jonsdr f 1781 i Verum (Kristianstad län).
- 1838 blev åboen utlöst av häradet med 144 Riksdaler Banco, vilket var den högsta ersättning som utgick för ett enskilt allmänningetorp.
- 1849 flyttar sonen Johan Jonasson⁴ (f 1820) o h h Elin Petersdr. (f 1821) till Hössö Mellangård, Nybygget (Hallen).
- 1871 Torparen Johan Jonasson (f 1820 i Tjugoboda, Kalvsvik, d 1905) o h h Elin Petersdr. (f 1811 i Skärvudde) tecknar ett 8-årskontrakt på torpet med J S F Stephen på Huseby. De barnen Jonas f 1846, Anna Catharina f 1848, Peter Johan f 1850, Britta Stina⁵ f 1852, Magnus f 1854 och Eva Maria f 1856.
- 1881 tar sonen Jonas Johansson (f 1846 i Gropholmen) över torpet.

⁴ Hans far hette Jonas Krok f 1779 i Herråkra och modern var Sara Jonsdr f 1781 i Verum (Kristianstad län). Johan föddes i Dragontorpet, Tjugoboda, Kalvsvik sn.

⁵ Hade sonen Johan Magni f 1881 utom äktenskapet.

- Syskonen Johansson (Jonas (1846-1936), Anna, Britta Stina (f 1852) och Eva Maria) samt Brittias oäkta son Johan Magni Johansson (f 1881-1941) bor på torpet fram till 1930-talet. De flyttar då till Stenvik.
- Siste torparen Karl Helmer Nilsson (f 1908 i Mörarp, Skåne) lämnar torpet 1939.

Jordbruks- och fabriksarbetaren Karl Helmer Nilsson f 1908 i Axelsdal, Skåne, och hans hustru Nina född Svensson år 1908 i Bråtalyckan under Jätsbergs gård i Jät socken, Kronobergs län. Helmer var kusin till Sture Berg och Sonja Gustavsson i Hagstad.

Helmer kom till Hagstad Granelund hösten 1931 (bodde först hos sin mormor Tilda Berg) och arrenderade därefter åren 1932–1934 Hagstad Almelund. Familjen flyttade därifrån till Hårestorp Södergård, torpet Rosenlund i Kalvsviks sn., och bodde där till 1936. Helmer blev den siste torparen/arrendator under tre år av Hallen på Hössöhalvön, fram till 1939, då familjen slutligen flyttade till Hulevik i V. Torsås där Helmer blev fabriksarbetare.

- Jaktstuga för Torne gård
- Stugan uthyrd på 1970-talet, först till Bengt Malmgren från Agnäs samt på 2000-talet till en dansk familj.
- Stugan revs 2023 pga. mögel och fuktskador.

Takfot med näver och torv.

Dragonen Jonas Krok i Tjugoboda, Kalvsvik

1804 Generalmönstring 12 juni på Ränneslätt, Eksjö: 1802 den 24 september antagen Jonas Krok – smålänning (sml) 25 år gammal - $\frac{3}{4}$ tjänsteår -6 fot. Castaniebrunt sto med stjern 12 år 9 kvarter 2 tum hög. Karlen approberad.

1807 Regements mötesrulla den 12 juni på Ränneslätt: Jonas Krok -commenderad- sml- 28 år gammal - $4\frac{3}{4}$ tj år -6 fot. Castaniebrunt sto med stjern 19 år 9 kvarter 2 tum hög-commenderad. Karl och häst commenderas

1807 Generalmönstring den 20 juni i Carlsburg: Jonas Krok -smål- 28 år gammal - $4\frac{3}{4}$ -6 fot. Castaniebrunt sto med stjern 15 år 9 kvarter 2 tum hög.

1807 Besiktning och Cassactions rulla den 19 oktober i Växjö: Jonas Krok - sml- 28 år gammal - 5 tj år - 6 fot. Castaniebrunt sto med stjern 15 år 9 kvarter 2 tum hög-commenderad. Karlen sjuk hemma.

1808 Kassaktions mönstringsrulla 30 september på Ränneslätt: Karl och häst i Skåne.

1809 Besiktning och Cassactions rulla den 20 november i Växjö: Jonas Krok - sml- 30 år gammal - 7 tj år - 6 fot. Castaniebrunt sto med stjern 17 år 9 kvarter 2 tum hög.

1810 Regements mötesrulla den 14 juni på Ränneslätt: Jonas Krok - sml- 30 $\frac{1}{2}$ år gammal - 7 $\frac{1}{2}$ tj år -6 fot-gift. Castaniebrunt sto med stjern 17 $\frac{1}{2}$ år 9 kvarter 2 tum hög-commenderad. Karl sjuk på Rusthållet. Hästen frånvarande

1812 Generalmönstring 10 september lägret i Backamo: Jonas Krok - smålänning- 33 år gammal- 10 tjänsteår- 6 fot lång. Castanie Brunt sto med stjern 20 år 9 kvarter 2 tum hög. Hästen är gammal och styf men står kvar ett år.

1813 Avmönstrings rulla i Karlskrona den 23 april: Jonas Krok - hästen sjuk på Rusthållet.

1814 General mönstring 17 mars i Wittern: Jonas Krok - smål- 34 år 11 tj år- 6 fot-gift. Castanie Brunt sto casserad och dömd at Ersätta samma år räkna från sidsta General munstringen den 10 september 1812.

1813 december d 20 antagen Rödt brunt sto med stjern 5 år 9 kvarter 2 tum hög. 1816 General mönstring 17 juni på Ränneslätt, Eksjö: Jonas Krok - smål- 37 år 14 tj år- 6 fot-gift. Hästen casserad den 10 september 1812. 1813 den 22 november ersatt Rödb runt sto med stjern 8 år 9 kvarter 2 tum hög. Remont approberas.

1818 General mönstring 27 juni på Ränneslätt: J Krok - sml- 39 år 16 tj år- 6 fot-gift. Rödb runt sto med stjern 10 år 9 kvarter 2 tum hög. 1821 General mönstring 27 september i Växjö: J Krok - smål- 42 år 19 tj år- 6 fot-gift. Sjuk i Qwarteret.

1824 General mönstring 15 juli i Ingelstad: J Krok interims afskedad d. 27 Maj 1823

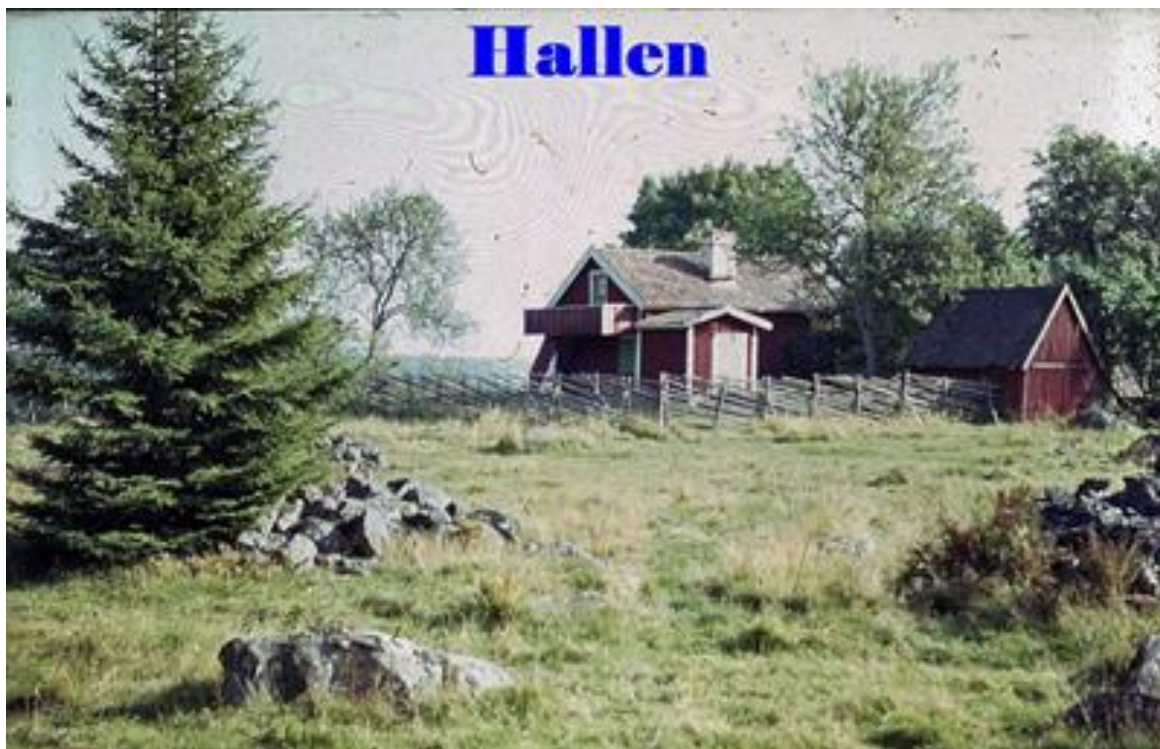

Bild från 1960-talet av Nils-Erik Karlsson, Vrankunge Östergård. Stugan revs 2023.